ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: . . ф. 12 или 30 дин.
на по године: . ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или $7^1/_2$ дин.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова.
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом

Претплата и огласи шаљу се на администрацију, а рукописи
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. А. Пајевића, у дунавској улици.

Рукописи се не враћају.

Број 67. У Новом Саду, у суботу 12. (24.) јуна 1893. Год. IX.

СЛАВА ИВАНУ ГУНДУЛИЋУ!

Дигнимо за часак тајанствени вео са прошлости — вео, који нас дели од три пуна века. Пред нашим се очима указује страховита ноћ; не чује се ништа од гробне тишине.

Какова је та страховита ноћ? Откуда те гробне тишине?

Та је ноћ и тишина — Србија под игом Османлијским. Ох, ко би рекао, да је то она иста земља, у којој је до скора сунце слободе и просвете сјало онако љупким сјајем, онако животворном топлотом? Само што је то сунце брзо зашло за облаке, а како је сјајна зора српске државе навештавала Србину диван данак будућности!

На једаред вам се у тој страховитој ноћи указују неки старци у црнини, озбиљна лика и дуге, седе браде; за тренут ока укаже се малена светлост око њих, укаже се, па је на мах и нестане. . . .

Ево сада опет неких сенки, које блуде суморна лица И око тих сенки засијају светли и топли зраци надежде, засијају, да се брзо угасе, као да их није ни било.

Ко су ти озбиљни старци забринута чела? Какове су то сенке тајанствене, што блуде?

Ти су забринути старци — патријарси пећки, јерарси цркве православне, најјачег ступа народности српске. А оне сенке, што видите, где у даљини блуде, то је емиграција српска, која на челу с крунисаним женским главама, у очају лута по туђини, не би-ли нашла помоћи својој изгубљеној отаџбини.

И док црква српска православна на дому надахњује надом народ српски, дотле емиграција и јерархија те цркве размишља и ради на ослобођењу свога народа Колико и колико пута засија зрачак наде око тих ликова, па га нестане за тренут ока! Напори пећких патријараха и емиграције српске остадоше свагда без успеха, али се тај рад око ослобођења никада није прекинуо. Тај је рад око ослобођења народног онај нит, што везује Косово и Смедерево са Карађорђевим Орашјем и грмом таковским. Колико ли је пута претио тај нит да ће се прекинути, али се никада није прекинуо, јер кад год би Србин клонуо са неуспеха, и у руци му задрхтао онај нит, тиха би звона са цркава и јек гусала косовских улили у Србина најлепшу наду, па би уздрхтале руке Србинове још јаче ухватиле онај нит — и он се никада није кидао, никада није цепао. . .

Али какви су то звуци, што се из далека чују у тој тамној ноћи? Какове су то песме, из којих трепери туга и плач?

То су: звона и гусле — српско *православље*, и успомене на сјајну прошлост, опеване у *песмама народним*, то су другари Србинови, који су га у тој ноћи једини тешили, једини храбрили. Да! То је православље и песме народне, песме ненадмашне лепоте, историја једног народа, који песмом пева стару славу, песмом плаче за њом, песмом вида ране, песмом се крепи.

И ми слушамо те песме, и у заносу нам се и поносу суше капљице у очима, што се сузама зову, и тек кад те сузе усахну, па погледамо у ону страшну ноћ, видимо, где у даљини светлуцају две искре слободе народне; две искре, које се једине после Косова нису гасиле; две искре, које су у дугој ноћи робовања народног сјајем и топлотом слободе своје осветљавале просвету народну; две искре — Зета и Дубровник!

Нестало је слободе народне, угасио се животодавни огањ њезин, али су од тога огња остале ипак две искре — Зета и Дубровник.

А са слободом нестаде и просвете; за то се просвета са другом својом, слободом, повукла у стење и у литице више сињега мора јадранског, у оне две стопе земље српске, што се зову Зета и Дубровник, да тамо тим већом силином пулзира.

Ђурађ Црнојевић, син оног Ивана Црнојевића, што клечи пред иконом мајке божје у цркви св. Марије ди Лорито код Анконе и моли јој се, да га врати у отаџбину, тај исти Ђурађ оснива штампарију цетињску, прву у Словенству; поред слободе бори се и за просвету — наставља рад српске државе пре Косова.

„Црногорци су имали штампарије пре нашег Оксфорда, Кембрица и Единбурга“ — кличе велики Гладстон. О, колико праведног поноса има за сваког Србина у овим речима великог Енглеза! Како се у тим речима огледа величина маленога Српства, које и ако потиштено, и ако у највећој невољи робовања, ствара себи штампарију — да му хаџар и штампа буду у један мах другови у борби противу непријатеља слободе и просвете.

Али је од славне Зете још славнији Дубровник, мањи је, па ипак славнији . . . али не одмеравајмо и не питајмо се, ко је већи и славнији, Дубровник или Зета. Обоје су наши; обоје су најсјајнији адиђари у круни српској, искре и уточишта слободе и просвете народне у данима робовања, наш понос и наша дика — српска Шпарта и српска Атина!

*

Са свим на југу Далмације дижу се литице и на подножју њихову *Дубровник*, кога су у седмоме веку населили бегунци стародавног Епидавра, једне од пет римских насеобина у Далмацији. И када је био на врхунцу славе своје, имао је тик 450 кв. миља и највише четрдесет тисућа становника, с подграђима заједно. Ни мањег града, ни славније прошлости!

Изгледа, као да је тој маленој држави суђено било, да буде образац, каква треба да је једна држава, један народ.

Дубровник! Колика сила лежи у тој речи! Како се од поноса надимљу груди Србину, кад чује само то име . . . Дубровник!

Мален је то био град, мален народ, али је био чудо од града, чудо од народа.

Устројство републике Дубровачке, којој је на челу стојао кнез са већима, беше узор устројству државе. Дубровник је склапао трговачке уговоре са страним владарима, о његово се пријатељство сви они отимали. Његове су становнике почасним грађанима својим прогласили цареви Византије и краљеви Француске. Његове лађе са заставом св. Влаха и натписом „Libertas“ (што је значило суверенство државе), пресецале су сва мора и путовале у најдаље крајеве. Дубровачких колонија беше у свему познатоме свету.

А у самоме Дубровнику, у етирноме мирису његових вилистанских перивоја, и под кулама многобројних цркви његових и самостана, цветала је песма, наука и вештина, трговина и занати. У њему је била прва звездарница, први завод за сирочад и безброј творница. Ко би изређао она силна имена песника, књижевника, државника, војсковођа и уметника Дубровника славног!? Ко би изређао бесамртна дела њихова, која је забележила и књижевност српска и повесница света?! Ко би изређао имена у свету славних лекара, трговаца, златара и занатлија Дубровачких?!

Али није Дубровник био славан само са просвете и слободе, није снага и слава његова почивала на том станац камењу сваког напретка, већ на врлинама грађанским и народним, које „као да се — што рекао папа Орбан — у Дубровнику родиле, или уточишта нашле.“ Дубровчани су странцима давали државнике, војсковође, учитеље па и владаоце, они су одилазили и учили их, они су и француској морнарници темељ ударили, а и странци су у Дубровник хитали, да изучавају његове прилике и институције. Крунисане су главе међу Дубровчанима тражиле учитеље деци својој, цар је Душан у Дубровник послао синове на васпитање.

И као год што се некада Римљанин поносио говорећи: „civis Romanus sum“, тако се и Дубровчани поносили својим Дубровником; и тај је понос живео у грудима сваког Дубровчанина, почевши од високог властелина до последњег слуге.

Идеалан је био породичан и друштвен живот у староме Дубровнику, над којим је бдио свети Влахо „caput et protector civitatis Ragusii“ и она чудотворна икона богородице од Порта у стоној цркви Дубровачкој.

Тада је у Дубровнику царевала срећа и блаженство — Дубровник беше рај на земљи. И енглески је мудрац Тома Ваткинс право имао, кад је кликнуо: „Дубровачка је република била најсвеснија и најсретнија држава на свету!“

Колико сведоче о тој срећи песме дубровачке, којима налазимо

трага још у десетом веку?! Шта би све могла причати о срећи Дубровника прашна акта архиве Дубровачке?!

Али пад Косова и Смедерева није остао без утецаја на Дубровник, на његов положај, његову срећу и блаженство. Несрећа се Србије коснула и Дубровника; и на оним истим струнама поезије његове са којих се некада сливале у срца човечја само песме о сладости живота и о ропству љубави, са тих су истих струна зајечале песме, пуне неке потајне туге, пуне неког тајанственог бола.

Звуци са струна гусала народне поезије и звуци са лире дубровачке поезије слиле се у небесни акорд, што пробија тишину ноћи вековног робовања народа српског, па и нас напаја узвишеним миљем и продире чак у срце. Те су две поезије: народна и дубровачка управо једна поезија, јер им је једно врело, једна мисао, која из њих сјаје; те су нам две поезије једини, узвишен и сјајан остатак оних тешких дана. И кад Српства не буде, та ће поезија живети, њеним ће се лепотама напајати и Гетеи будућих векова.

Али сада да се запитамо: откуда народна и дубровачка поезија чине целину? Откуда им исто врело? Откуда један дух, који кроз њих веје, један осећај, који их задахњује? Откуда да заједно певају и певајући плачу за слободом и они, који су слободу изгубили и они, који је имају?

Једно су за то, што их све скупа задахњује један осећај, једна мисао, једна жеља — осећај братства, мисао српске заједнице и жеља ослобођења изгубљене Србије. И успомена на жељу и рад за ослобођењем Србије неће никада усахнути у мору вечности, та ће успомена вечито живети у историји, причајући рад српских патријарха, емиграције и хајдука; живеће у неусанулом врелу најдивније поезије — *у српској народној и дубровачкој поезији!*

*

Дубровчани се делили на: властелу, грађане (пук) и слуге. Међу властелом славнији од славних беху *Гундулићи* — богати, силни, умни и учени, који су славно ратовали и дружили се и учили главе крунисане. А међу Гундулићима најславнији међу славнима беше **Иван Франов Гундулић**. Није био, нити ће бити славан са славе својих предака и потомака, ни са богатства свога; није се славио ни прославио, што је кнезовао славној републици Дубровачкој — јер ће доћи време, па ће се заборавити слава Иванових предака, и завеса заборава покрити успомену на његово кнезовање, али ће вечито живети **поезија Иванова**, најсјајнији алем у круни српске дубровачке поезије, сестре српске народне поезије; и кад умре успомена, да је живео потомак славних предака, богати кнез дубровачки Иван Гундулић, преживеће га и вечно живети — **Србин и песник Иван Гундулић!**

Две су поезије утицале на Ивана; једна је долазила са запада, друга са истока; поезија је са тамног запада била пуна заноса о сладости живота, док је поезија са сјајног истока певала славу и несрећу читавог народа једнога. Источна се поезија разливала са лире талијанских и шпанских песника и провансалских трубадура, поезија запада пак одјекивала је тужно са српских гусала.

Млади, даровити и образовани властелин, који се напајао сладошћу западне поезије, почео је певати под утецајом те поезије. Али не треба сметнути с ума, да је једно од првих његових дела био превод дела Торквата Таса: „*Јерусалим ослобођен*“. Започео је певати под утецајем запада и певао је о *Јерусалиму* ослобођену, а завршио је певање своје „Османом“, у коме нема туђинског утецаја, и у коме пева о ослобођењу јужног Словенства, кога је оличио у Српству.

Па и ако Гундулић после тих првих радова, који су махом преводи италијанске поезије и спрема за доцнији самосталан рад, и ако после тих радова ступа на поље оригинално, његова поезија још не показује потпуну самосталност, још сведочи о утецају запада, а нарочито о утецају поезије суседне Италије. Узмите његове лирске песме из тога периода, узмите му најзнатнију песму те врсте „љубавник срамежљив“, узмите му „сузе сина разметнога“, у којима је тако силан верски моменат, узмите на покон свих десет драма његових, па ћете видети и у начину и у градиву певања утецај талијански. Тек се при крају овога перијода Гундулић ослобађа утецаја туђинског, и ступа на поље са свим оригинално својом „Дубравком“, али ни „Дубравком“ још не сме да полети далеко, он се држи само свога Дубровника. Свакако је „Дубравка“ прелаз у његовој поезији, прелаз са поезије, у којој све већма ишчезава траг туђинства, да у „Осману“ достигне врхунац савршенства и оригиналности.

Оно је истина, да су дубровачки песници певали лепим и чистим језиком и пре Гундулића, и да су тада *само Дубровник и Италија имали народну књижевност*, али је непобитна истина, да је спољни облик поезије достигао врхунац баш у Гундулићеву „Осману“, и што се тиче чистине и лепоте језика, и што се метрума тиче. Гундулић је први запевао штокавштином и јекавштином Херцеговине, српске Тоскане, први запевао осмерцом — преполовљеним метрумом наших „бугарштица“.

Но далеко је значајнија и узвишенија од оригиналности спољњег облика, оригиналност и савршенство унутрашње садржине и идеје, којом је Гундулић задахнуо свог „Османа“. Оно је истина, да и пре Гундулића кроз дубровачку поезију веје дух српске мисли, али тај дух нигде тако не сјаје, тај се дух нигде тако не истиче, као у „Осману.“ Не истиче се „Осман“ толико садржином својом, ма да та садржина (победа пољског краља Владислава код Хоћима, у Бесарабији, над турским султаном Османом II.) сведочи о словенским осећајима властелина дубровачког, колико се истиче идејом и тенденцијом, којом је та садржина прожмана, *идејом ослобођења јужног Словенства, оличеног у Српству, испод турског ига.*

Тешко је све набројати, што у недогледне висине песничког савршенства уздиже „Осман“, то верно зрцало песничке душе, српскога срца и сјајног ума Ивана Гундулића.

У „Осману“ није само спевана апотеоза краљу Владиславу, (с којим се Гундулић лично знао), већ је у тој песми опевана и сјајна прошлост једног народа без слободе; та је песма молба, коју један срећан властелин дубровачки подноси срећнијем победиоцу Хоћинскоме, у којој га опомиње на прошлост и садашњост свога несрећног народа, и моли, да га ослободи.

Али застанимо за часак, па се упитајмо: откуда да се за тај несретни народ заузима један сретан властелин? откуда да за православне сужње тако топло моли католички кнез једне слободне, сретне државе?

На то нам може одговорити само откуцај срца његова, које бије у свакоме стиху неусануле поезије његове. А то је срце у тог слободног и сретног властелина куцало онако исто, као милиони срдаца оних несретних сужања. Он је био богат, славан, слободан и сретан, а оно су били сиротани бедни, и несретни сужњи, па ипак је било нечег заједничког међу њима — а то је био *осећај народне заједнице* који их је спајао, *једне успомене*, које су им пуниле груди поносом, *једне наде*, које су их одржавале.

И баш за то, што су једно били, једним се осећали, баш за то су патње и јади милиона сужања нашли одсјаја и израза у поезији једног сретног властелина, поглавице једне слободне државе.

Несретни потомци сретних владалаца и сретне властеле старе српске државе оставили су згаришта своје несретне домовине и ходали су у очајању по туђини од двора до двора, тражећи од страних владалаца помоћи својој Србији. И гле чуда, како се та величанствена црта родољубља властеле старе Србије огледа и у поезији овога властелина Дубровачког. Гундулић није само прави Србин, он је прави српски властелин, чије груди задахњује она иста идеја, која задахњује и груди његових другова, властеле Србије, што у емиграцији тражи од туђина помоћи својој отаџбини. Само док властела Србије *усмено* моли помоћи од западних владалаца у њиховим сјајним дворима, и од мајке божје у католичким црквама Италије, дотле дубровачки властелини *песмом* моли помоћи од свога краљевског пријатеља. Различни су само путови: песма и сузе — али је једна мисао, која их свеколике води, и једна нада, која задахњује властелу и српску и дубровачку, у ноћи робовања Србије.

Ето, зашто ће се у „Осману“ као на животодавноме источнику, нараштји српски вечито напајати родољубљем српским; ето, зашто ће „Осман“ живети, док год родољубље буде врлина над врлинама, јер „Осман“ је еп над епима, еванђеље чистог родољубља, најлепши звук у песми тужној, у којој читав народ вековима пева изгубљену слободу своју и неизгубљен над.

Али се време журило, а тај се над није испунио. Ноћ је над Србијом била још мрачнија и тужнија, а и сам је Дубровник почео после Гундулића да пада, и у њему да вене све оно, што га је прославило пре Гундулићева доба и за његових дана. Деси се — истина — какав знаменити догађај, чује се које славније име, али то је све само слаба искра спрам светлости Гундулићевих дана. Истина, после Гундулића пева Ђон Палмотић и Игњат Ђорђић; наука се тако развија, да талијански научењаци називају своје дубровачке другове „демонима у науци,“ и европске се академије отимају, да у своје коло приме дубровачке научењаке, али све су то последњи зраци сунца, што ће заићи за гору.

И тако постепено пада слава Дубровника до 1806. године. Тада нестаје вековне слободе његове, а са слободом и просвете. Али те исте године — као што згодно примећује земљак Гундулићев, Матија Бан — после вишевековног робовања, када су груди Србинове чувале културу запада од бесомучне најезде орда азијатских, те исте године ослобађа Карађорђе Београд, да се на томе темељу занови слободна држава српска, а на *слободи* српској, као најчвршћем темељу занови *просвета* српска, да сине Србија новим сјајем слободе старе Србије, и читаво Српство напаја просветом нове Србије.

Нестало је слободе Дубровника, нестало старог оног идеалног живота у Дубровнику, нестало дубровачке поезије и дубровачке науке. Има истина још неколико живих песника и научењака, са чијим је славним именима спојено име новог Дубровника, али тек Дубровник није оно, што је био. Но слава његова није тиме мања, што су му худиле разне прилике и неприлике, те није више оно, што је био — није више српска Атина.

Можда ни једна држава није тако часно испунила своју задаћу, као мали Дубровник, који је поред Зете за време робовања српског, био једино уточиште слободе и једино расточиште просвете народне. Дубровник је своју задаћу часно испунио; клонуо са неудаћа предао је зановљеној држави српској: слободу и просвету српску, коју је у аманет примио од старе државе српске, и коју је верно чувао пуна четир века.

* * *

Изменуо се наш стари Дубровник, много је шта у њему пропало, изгубило се и нестало. Само је нешто остало, што живи у Дубровнику још из Гундулићевих дана, остали су српски осећаји, који ни у коме нису нашли вернијег тумача, као у песнику Ивану Гундулићу, чија је поезија била звезда-светиља у раду потоњих генерација, којима је дух Иванов шаптао:

„Боље вам је смрт стигнути,
И у бој с копљем пасти,
Него тако погинути,
Без замене и без части.“ („*Осман*“).

Да! Дух Иванов јоште живи у родноме му граду; а да живи, доказ је рад дубровачких Срба, доказ је споменик, који ће му у очи Видова-дне да открије његов Дубровник; као год што и у Српству живи успомена и осећаји захвалности на раду Гундулићеву и заслугама му, што сведоче они камичци, које су сви крајеви српски приложили на споменик Гундулићев, и чији ће се Србадија загрлити пред споменик тим, да се поклони сени великог Ивана.

О, Омире наше Атине, Дантеу наше Фиоренце, прави властелине српски, песниче вечитог „Османа“, бесамртни Иване Гундулићу, како да нам се груди не надимљу од поноса, како да нам у очима не засијају сузе радости, када се спомене твоје име славно? Како да се ми, који нисмо сретни, да лично будемо при откривању споменика твога, духом бар не винемо у твој Дубровник, на прославу имена твога — наше вечите славе, како да се не поклонимо твојој великој сени, твоме великом духу?

Са обала свију српских река, из свију српских крајева одлетеће поздрави на дивне обале сињег мора Јадранскога, да се тамо слију у један глас — глас народа српског, да тај глас поздрави свога песничког друга, бесамртног Ивана.

А у томе гласу васколиког народа српског, нека се чује и глас овдашњег Српства са обала плавог Дунава, о коме је Гундулић онако заносно певао; у свесрпској радости о Гундулићевој свечаности нека доказом наше радости буде поздрав, пун пијетета и поштовања, кога овдашње Српство шаље у српску Атину:

Слава Ивану Гундулићу!

Б. С.

Босанско-херцеговачки прорачун за 1894. год.

пред аустријском делегацијом.

Заједнички министар финансија В. пл. Калаји изнео је у четвртој пленарној седници аустријске делегације од 4. (16.) о. м. прорачун за Босну, Херцеговину и предео око Лима. Ову прилику употребише честити младочески делегати др. Масаржик и три му друга, да подигну свој глас против неправде, што се чини Србима у тим крајевима, онде, одакле ће их чути сва Европа. Ми смо у претпрошлом броју донели у кратко о говору Масаржикову а сад доносимо опширан извештај.

На седници је председавао кнез Алфред Виндишгрец, а реферисао о босанско-херцеговачком прорачуну известилац др. Суес. После известиоца устаје

Др. Тома Масаржик пре свега говори о том, да се може уштедети у редовном војеном предрачуну и изражава жељу, да се исплате неке пристојбе болесним потчасницима. За тим прелази на босански буџет и захтева, да се изнесу закључни рачуни.

Кад се покаже на лепе жељезнице, на лепе зграде и лепе вртове, што се дижу по Босни, то још није доказ, да је тамо управа изврсна. По наше скупе новце могу наши мерници подизати таке грађевине. *Задатак управе у Босни није технички, односно војно-стратегички, него пре свега је друштвени.* Земљу, која је вековима носила турски јарам, мора управа у друштвеном погледу подићи; становници су већином сељаци и мора се човек питати, какве су прилике код сељака и шта влада чини за њих. У том правцу меродавно је најпре чиновништво; влада нема у Босни добрих званичника, а особито у нижим звањима. Ма како благо судили, не можемо признати, да су аграрне прилике у Босни добре. Влада није до сада скоро ништа учинила, да их доведе у ред, а што је учинила, много је горе него под турском влашћу што је било. Говорник тумачи одношаје десетка и трећине у Босни и долази до закључка, да сељак, који је живео за турског доба у Босни, сад јаче осећа порезни терет него пређе. Десетак се са свим неправедно одмерава, а људе страшно гуле. При истеривању пореза догађа се ваздан суровости. Пита министра, је-ли истина, да су у добојској творници шећера, коју су бајаги подигли удеоничари (акцијонари), платили неком чиновнику знатну награду, и зашто је то било? Народ се и због тог тужи, што је влада узела себи све шуме, а за турско доба била је подељена на четири дела. О окружним благајнама за потпомагање чује се по народу свакојаких ствари. Говори се, да се из таке једне благајне дало у зајам 30,000 ф. неком Турчину, бив. вођи устаничком. У погледу индустрије такође има тужби, што унионбанка и будимпештански трговачки музеј смеју у малом продавати од 2 kg. почевши, те тако терају утакмицу са многим овдашњим малим трговцима. Даље се туже због творнице кожа у Травнику. Ја желим, вели др. Масаржик, да влада једном одржи оно, што је обећала и да допусти народу ма какав начин заступства, како би могао изразити тамо своје жеље.

Говорећи о чиновничком питању примећује, да су жандари у Босни управо жива мука за ту земљу. Мухамеданци се туже, да се често, кад год се ма најмање што год наслути, са свим неправедно и против њихових правила и учења дира у породични живот њихов. Особито упадају у очи силне казне, које чиновници ма зашто наређују. Али не само да у нижем чиновништву има пуно недостатака, него и на више чиновнике има много тужби. Неки Турчин хтеде једном напасти на неког чиновника; свезаше га, а кад дође окружни управитељ, он тако удари везаног Турчина по глави, да је овог било страшно погледати. Говорник навађа, како су власти хотимице правиле сметње при парницама тамошњим становницима и осуђује поступање владино у културним питањима. Стање школа у Босни не одговара потребама народним; оне су сувише удешене за наше европске прилике. Становништво свих трију, односно четир хришћанских вероисповести захтева и жели, да влада заузме какво друго становиште у погледу вероисповедних школа, него као што сада чини. Вероисповедним школама се не сме управљати у духу бечког или будимпештанског либерализма.

Што се тиче положаја босанске управе према народностима, примећује се, да иста иде за тим, да створи неку босанску народност. Људи тамо не смеју да буду ни Срби ни Хрвати. Говорник навађа пример, како су гонили неког Мухамеданца по имену *Сиахића*, који и ако беше мусломан хоћаше да буде Србин. Исти је написао више чланака у српским листовима, по којима са гледишта управе он изгледа највише као неко сањало 19. века. *Али у Босни није слободно ни сањати о напретку, култури и цивилизацији.* (Смех и порицање. Допадање на галерији.)

Председник моли галерију, да се уздржава од изражавања свог допадања или недопадања, иначе ће морати уклонити оне, што праве немир.

Делегат **др. Масаржик** (наставља): Од куда долази то, што се покушава да се тако потисне народносни осећај у земљама што их поседосмо, и то у доба кад је тако јако развијен народносни осећај у свима земљама, а особито у Аустрији и Угарској? Забрањује се сваки израз народног мишљења и осећања. Ако код кога нађу забрањених брошира и на то налик што, одмах их запљене, а човек, који их је имао код себе, буде затворен. Ако их шиљу у папирном увоју, отворе га и последице тога буду исте онаке. *Но тврди се, да људима, којима хоће да натруне, дају слати из суседне земље забрањених новина.* На жељезницима не само да се шири немачки језик, него се цела управа води у духу угарске владе. Са Босном и Херцеговином поступа се као са неким анексом Угарске, а не Аустро-Угарске. Мађарска се политика може видети у том, што не дају да се развије народност и што се иде за апстрактном државном идејом. *Босна и Херцеговина су словенске земље*; ако се хоће да се њима праведно управља, онда не треба њиховом становништву натуривати источну или римску државну мисао, него се њиме као Словенима мора управљати у духу словенског народа, европеизирати их у племенитом смислу те речи.

Изјављујем, да не могу гласати за тај прорачун.

Делегат **Др Клајић** говори најпре о питању права паше у далматинским општинама Херцеговине и тужи се на поступак херцеговачких власти у овом погледу. За тим вели: У одбору угарске делегације споменуо ми је име г. хрватски делегат г. Црнковић . . .

Председник га прекида с примедбом, да се не може у аустријској делегацији полемисати са оним, што се у угарској рекло. **Др. Клајић**: Ја се онда одричем речи. — Делегат др. **Масаржик**: Предлажем, да се делегација изрази о том, да-ли г. Клајић сме даље говорити или не?

Делегација већином гласова реши, да Клајић даље говори, а то је председник кнез Виндишгрец сматрао за израз неповерења те захваљује на поверењу, којом га делегација изабра за свог председника и оставља председничку столицу, коју заузима потпредседник вит. *Јаворски.*

Делегат **Др. Масаржик** изјављује, да он својим предлогом није хтео лично Њег. Светлости председника да се дотакне и ако овај према Младочесима и Клајићу погрешно тумачи дневни ред. — Делегат **Др. Пленер** мисли, да резултат гласања о Масаржикову предлогу никако нема таково значење, да се из њега извлаче такве конзеквенције, као што је то председник учинио. У делегацији овој може бити разлике у мишљењу о том, да ли изјаве у угарској делегацији могу бити предметом полемике у аустр. делегацији или не. С тога, ако је већина била за то, да Клајић и даље говори, то не значи, да она тим изражава неповерење свом председнику, који није био за то. Предлаже, да се г. председнику изрази поверење и да се замоли, да опет заузме председничко место. — Кнез *Виндишгрец* и чини то изјавивши, да ће даљи говор Клајићев слушати и пресуђивати.

Др. Клајић (наставља): Један хрватски делегат је изнео сам питање хрватско у делегацији кад је рекао, да ћу ја то исто чинити те се ја морам осврнути на његове изјаве. Рекао је, да је хрватско државно право шупља фраза, а ја против велим, да хрв. држ. право није шупља фраза, него оно почива на законима, који данас важе за државне фундаменталне законе.

Председник (прекида Клајића): Видим, да се овде хоће да говори о хрв. држ. праву; то је ствар, која се односи на поједине краљевине и земље, које су заступљене у државном сабору, па сам у непријатном положају, да позовем г. делегата на ствар.

Клајић се радије одриче речи, него да опет изазове конфликт. Делегат **Др. Херолд** говори о аграрним одношајима у Босни и истиче, да се народ највише на то тужи, како се разрезује порез. Личностима, које раде у том послу, највише је у интересу, да приход од порезе буде што већи. Има тужби и због тога, што се релутум за десетке означава према одређеним ценама, које влада у напред утврђава. Те цене не одговарају односним пијачарским ценама онда, када се жито продаје. При таком начину и врсти разрезивања порезе наравно да људи желе, да се поврате у пређашње стање, да се десетак плаћа in natura (у природним производима). Говорник пита министра, како стоји са знањем језика чиновника у Босни. Онде, где се звање врши више усмено, морају знати земаљски језик не само ниже, него и више власти. Херолд навађа лањску изјаву Калајеву, у којој је овај рекао, како много полаже на то, да се за земљу и народ одрже мухамеданске аге и бегови, јер су они елеменат, који осећа за државу, па наглашава, да не ваља да се влада ослања само на извесну вероисповест, народност или друштвени слој, као на елеменат, који осећа за државу, као да остали слојеви становништва у опште и немају осећаја за државу. За тим говори о том, како се влада понаша према народносном и језичком питању у Босни. Не може се схватити, зашто се поред све множине језика словенских у Аустрији хоће да створи још један нов *босански језик.* (Веселост.) Но то схваћање има и политичког разлога, *неће Бошњаке да зову Срдима,* јер неће, да Бошњаци имају никакве народносне заједнице са српским народом у Србији. Неће да их називају ни Хрватима, јер неће да допусте, да имају ничега заједничког у народносном погледу ни са хрватским земљама. Ствара се неки нов народ у Босни, који се може боље употребити за неку извесну политику.

Шта ће најпосле бити са свом том окупацијом у Босни и Херцеговини? Он не захтева на то питање због његове деликатности никаква одговора, али о њему ваља размишљати. У овој скупштини одомаћио се начин — та у своје време су је назвали парламентом, који ћути — *да се делегација сматрала увек за врло важну скупштину, које чланови се јако шакмаче један с другим у ћутању.* (Смех.) Јер кад ко мисли, да треба овде говорити о неким стварима, то изгледа као да на остале и на министре чини немио утисак. Министар иностраних дела чини у том изузетак; он је врло предусретљиво одговорио на питања, која су му стављена; но говор другог министра био је такав, као да смо на рапорту. Многим делегатима као да су досадни говори, који се овде држе и просто ништа и не слушају. Парламентарно тело пак, које тако ради, близу је маразму (немоћи.)

Министар **В. пл. Калаји** одговара Херолду у погледу порезе и вели, да је за Босну најбољи десетак, у колико је то мобилна (покретљива) врста порезе, те сељак кад има мање плаћа порезе, а кад има више, и плаћа више. Што се тиче Херолдова питања, како званичници знају језик, одговара министар, да можда у целој земљи нема *неш (?)* чиновника, који не знају земаљски језик. И сам командант, земаљски поглавар *барон Апел* научио је тај језик и говори с Бошњацима њиховим језиком. Међу чиновницима у Босни има по народности 11·8% Немаца, 3% Мађара, 0·6% Румуна и 84·6% Словена. Министар вели даље, да је истина, да је мухамеданске бегове у Босни назвао per excellence елементом, што одржава државу. То излази из историјског развића поседнутих земаља, из жарког осећаја родољубља, који се одржава у породици с колена на колено и против тог не може бити никаквих теорија, ма како оне биле модерне па ма их и било у модерним државама. Доказује на основу историјских података, да се Босна још од доба цара *Константина Порфирогенита* звала тако, па и у ово доба, кад су друге земље, као на пр. Србија биле с Босном сједињене, босански банови и краљеви имали су пре свега наслов „босански“.

Масаржику на примедбу, да вероисповедне школе у Босни не треба развијати у духу бечко-будимпештанског либерализма одговара Калаји, да је вероисповест основа друштвеног живота у Босни и да се с тога труди, да све тамошње вероисповести предусрета с највећом пажњом. Вероисповедна школа је у Босни са свим слободна, влада се не стара за учитеље, она само пази, да им не буде замерке у моралном и политичком погледу. Министар мисли, да о осталим маленкостима (?), што их је Масаржик изнео, у делегацији не треба говорити. Сваки реалиста је и занешењак.

Делегат *др. Масаржик* изјављује, да оно, што је рекао несу маленкости, него знаци, како се влада у Босни. Калајев начин није на месту, нити је то достојно ове куће. Враћа министру наслов „занешењак“, јер он, (Масаржик) мора да скупи сву своју уобразиљу па да схвати све оно, што је министар рекао. Управа у Босни са свим је апсолутистичка.

Министар **Калаји** одговарајући на ову последњу примедбу напомиње аферу *Мехмед-ефендије Сиахића.* Код истога се, вели Калаји, није с тога држала преметачина, што је писао по српским листовима и називао се Србином, него што је он био у свези са личностима ван државе и монархије. Томе се ушло у траг — а дужност је државе, да се брани од извесних тежња с поља — и то није ништа страшно, ако је позван да иде у своје село и да тамо седи. Он је дошао и у Беч и пријавио се у министарству; није му се ништа догодило и вратио се кући.

После говора известиоца *дра Суеса,* у ком је полемисао против младоческих говорника, завршена је дебата и прорачун је примљен.

Политички преглед.

— **Србија**. Комисија, што ју је изаслала скупштина почела је саветовања о трговачком уговору, што ће се склопити с Аустро-Угарском. Одбор, што је проучио тај уговор разлаже у свом извештају, како је Србија већ и по свом географском положају упућена на пријатељске трговачке одношаје са суседном монархијом. Интереси Србијини захтевају, да сви њени одношаји према Аустро-Угарској буду такови, како би се њени привредни интереси могли развијати. То се у толико пре мора имати на уму, у колико Србија поглавито преко Аустро-Угарске стоји у свези са образованим западом и његовим економским животом. Србија има такав географски положај, да сав увозни и извозни обрт бива кроз суседну монархију. Те прилике захтевају, да одношаји између Србије и Аустро-Угарске буду добри, а то је тим лакше, *што је и Аустро-Угарска упућена на пријатељство Србије,* како би свој извоз на исток олакшала. Пошто су по досадашњем уговору могле увозити у Србију преко Аустро-Угарске и такове државе, које немаху трговачког уговора с њом те тиме вређале њене привредне и финансијске одношаје, мора се склопити нов уговор, којим ће се уклонити то неповољно стање. Србија добија много новом увозном тарифом и одбор може са задовољством констатовати, да ће се извозним артиклима српским осигурати повољнији ђумрук. Комисија препоручује скупштини особито и ветеринарну комисију; њене строге одредбе могу истина шкодити српском извозу животиња, али кад се оне савесно одржавају, не могу имати рђавих последица. При пресуђивању те конвенције има се поглавито пазити на то, да је Угарска такође држава, у којој се негује земљорадња и сточарство, и које је дужност, да чува своје сточарство од заразних болести. Комисија препоручује да се прими и нови трговачки уговор и ветеринарска конвенција и сигурно да ће их и скупштина једногласно примити. Скупштина почиње 10. (22.) о. м. прво читање трговачког уговора. — Одбор за нацрт адресе поднео је свој извештај и моли скупштину, да усвоји адресу, коју је он израдио. Од осталих значајних места у адреси за сад нарочито напомињемо, *како ће се још у овом скупштинском сазиву оптужити либерална влада.* Иначе је адреса парафраза престолне беседе, само још јаче осуђује либералну владу.

— **Француска**. Бурни призори у француској комори, што се догодише пре неки дан, били су само предигра врло озбиљних откровења. Лист „Cocarde“ доноси на првом месту чланак о том, како су од енглеског посланства у Паризу украли врло важних докумената, па вели: Ми смо набавили или управо дали набавити из једног гвозденог сандука у енглеском посланству врло важна дипломатска акта, из којих се види, да је нестало врло важних дипломатских папира, који беху у француске владе. Неки француски политичар, *који је вукао новчану потпору од Енглеске,* преписао их је и дао их енглеској влади. У тим папирима има и других, врло немилих ствари. Мисли се, да је реч о велеиздаји, у коју би била умешана и Италија; други опет веле, да *ти открића говоре о одношају Клемансоа према енглеској влади.* Све странке, а особито десница, закључиле су, да се Херц и Артон енергично гоне. На молбу енглеског министра иностраних дела *лорда Розберија* одаслао је француски министар иност. дела *Девељ* свеучилишне професоре на медицинском факултету *Бруардела и Шарсо-а,* да прегледају Корнелија Херца, који лежи болестан у Борнмауту, и кога енглеска влада на основу стручног мњења енглеских лекара није хтела да изда. Посланик *Мильоа* конферисао је с министрима Девељом и Дипијем о својој интерпелацији, коју ће одгодити до суботе, ако француски лекари не пошљу одмах одговор о здрављу Херцову. Цео политички свет радознало очекује исход ове нове афере.

— **Енглеска**. Расправа о Хом-рулбилу у енглеској доњој кући застаје; сада се води расправа још једнако о 4. §.-у, а већ је око тога прошло 27 седница. Ирци и радикалци незадовољни су тиме и усљед тога је и настао расцеп између вођа Ираца Секстона и Редмона. Радикал Мортон хоће да предложи, да се бар један дан у недељи определи за решавање осталих државних послова. Противници ирске слободе, унионисте и конзервативци употребљавају поред опструкције у парламенту још и најкрајније средство — дижу протестанте у Улстеру на оружје и буну само да хом-рул-бил не постане законом

Ово је последњи број нашега листа, који шиљемо свима онима, који нам још дугују за другу четврт. Ко нам досад не пошаље претплату, томе ћемо без разлике наш лист обуставити.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 11. јуна 1893.

— **Управни одбор „Матице Српске“** држао је 9. (21.) јуна о. г. своју ванредну седницу, на којој су посвршавани неки журни послови. Од различитих лицитација дужничких непокретности неке су одобрене, а неке нису, и фискалу друштвеном дру Илији Вучетићу дата су у том погледу нужна упутства. — Према извештају фискала друштвеног о неким парницама фондовских дужника учињена су нужна расположења. — Одобрени су од фискала друштвеног зготовљени уговори са укућанима матичиних кућа на три године дана, од 1. новембра о. г. почињући. — Кр. угарско министарство унутрашњих послова одобрава избор Милоша Димитријевића, кр. саветника, за председника „Матице Српске.“ Узима се на знање са извештајем друштвеног секретара, за што је одобрење тог још из прошле главне скупштине поднесеног избора тек сада стигло овамо. — Исто министарство унутрашњих послова одговара на пожурницу, да још није могло донети решење о потврди почасних чланова, који су још у прошлој главној скупштини изабрани али да ће на скоро учинити. — Одобрени су неки зајмови.

— **Излет на Стражилово**. Трговачка омладина новосадска са председником својим г. *Давидом Бурчићем* приређује у недељу 13. (25.) јунија о. г. излет на Стражилово. Поћи ће се одавде тачно у $^1/_4$11 пре подне и то из кафане „Централе“.

— **Судар бродова на Дунаву**. Јуче 10. (22.) јунија догодила се близу овдашњег жељезничког моста на Дунаву несрећа. Пропелер „Archimedes“ лађа једног панчевачког друштва, ишао је горе и не далеко од поменутог моста сударио се са локалном лађом, што вози између

Новога Сада и Каменице. Локална лађа дохвати врхом својим бок пропелера и пробије га; у рупу нагло појури вода и пропелер брзо стане тонути, тако да су људи са пропелера једва имали времена да се спасу. Пропелер је био пун еспапа. Ствари, што беху на крову, вода је одмах разнела, али су их касније већином похватали. Локалној лађи није ништа било. Од потонулог пропелера види се полак димњака и предње катарке. Узрок судару беше непажња с обе стране, и људи са локалне лађе одмах су ухапшени; наређена је строга истрага. Пропелер и товар на њему били су осигурани.

— **Нова фотографска радионица у Новом Саду**. У овд. поштанском здању отворио је ц. и кр. дворски фотограф *Калмар и Секељ* фотографски атеље. Од суботе 12. (24.) о. м. до уторника 15. (27.) о. м. снимаће лично г. Секељ шеф исте фирме. О том доносимо у данашњем броју оглас.

— Пишу нам из **Митровице** 6. јуна ово: Наше народно позориште, које ће се овде још једно две недеље дана бавити, лепо напредује у сваком погледу. То се има захвалити и одабраном репертоару и изврсном, складном приказу комада и примерном владању чланова наше позоришне дружине, који се сви труде, да одговоре своме племенитом и узвишеном задатку. С тога је и стекло наше позориште овде опште признање и похвалу и код страног света, а то налази израза нарочито у овдашњем немачком листу „Mitrovitzer Zeitung“ који о свакој представи доноси опширне рецензије, у којима не може да се за доста нахвали вештачке игре наших глумаца, а нарочито нашег Ружића, о коме казује, да је то „феноменалан глумац,“ који се, као „Отело“ слободно може упоредити с Ернестом и Росијем. Хвали и узноси и Ружићку, Лукићку, Марковићку, Лукића и Добриновића и казује о њима да служе на част и дику српској позоришној уметности и да „земаљско народно казалиште“ у Загребу нема таквих снага. Хвали и управу, која радом својим доказује, да јој увек пред очима лебди виша уметничка цел, којој треба да тежи свако позориште, које хоће то име и да заслужи у правом, потпуном смислу те речи. Еле, ми можемо са радом и успехом нашег позоришта овде потпуно задовољни бити, а и наше позориште биће с нама задовољно, јер осим моралнога успеха имаће и лепог материјалног добитка, а то се има приписати и томе, што један комад иде боље од другога. Од нас сваки ти то једва чека дан представе. Нарочито су се допали овде ови комади: „Задужбина цара Лазара“, „Немања“, „Вечити закон“, „Јабука“, „Завађена браћа“, „Мехурићи“, „Отело“, „Александра“, па до сад овде научена два нова комада: „Брачна срећа“ и с руског преведена шаљива игра „Зец“. То је тако жива, хумором зачињена шала, да од почетка до краја не излазиш из смеха. Чисто не би човек рекао, да је то дело написао Рус: така досетљивост, духовитост и оштроумност својствена је само Французима. Осим тога справља се дружина и на „Позоришно дело“, које је Сава Петровић превео, па и на „Хамлета“, по класичном преводу дра Лазе Костића, а по преради А. Хаџића за позорницу. Као што видите, ми, Митровчани, а с нама и други, можемо бити задовољни са нашим позориштем, а на особиту захвалност обвезаће нас све редом наш велеуважени, неуморни управитељ нашег позоришта А. Хаџић, ако својим начином и путем изради, да се овде може приказати „*Пера Сегединац*“, та најбоља српска трагедија нашег женијалног песника *Лазе Костића*.

— **Прелаз у православље**. „Српски Сион“ јавља ово: „*Екатарина* кћи Павла и Александре *Беквалац*, становника надањских, који већ скоро двадесет година припадају назаренској секти, 14. (26.) априла о. г. примила је тајну светог крштења и миропомазања. Рођена је 10. (22.) марта 1877. год. Родитељи је у своје време не дадоше крстити, те је реченог дана накнадно крштена. Од детињства свога па све до 15. године похађала је по упутству својих родитеља назаренску скупштину, а од 15-те године не хтеде више ни под којим условом у њихово друштво. Ни наговарања ни молбе како родитељске тако и других чланова назаренске секте, па напослетку ни телесна казна од стране родитеља њених не могоше је нагнати да по ново одлази тамо где јој се ни најмање не допадаше. Кад наступише и гоненја, она се склони те одбеже за овдашњег момка Стевана Калушиног још пре навршене 16-те године и данас су обоје законити муж и жена.

Исто тако примила је 24. априла о. г. тајну светог крштења и миропомазања мала трогодишња девојчица по имену *Стана*, кћи надањских становника Панте и Рахиле *Сиришки*, који такође неколико година беху следбеници назаренске секте. Данас су, хвала милостивом Богу, повратили се у крило матере цркве православне те ево одмах похиташе да своју малу ћерку пошљу у св. храм на крштење. Оба крштења извршио је надањски свештеник“.

— **Гром убио човека**. Пишу нам из *Гардиноваца*, да се тамо у среду 9. (21.) јунија догодила велика несрећа. Тог дана беше до подне врло лепо, топло време, али после подне се на једанпут навукоше тешки облаци који су претили буром. У то доба на пољу је подгртао кукурузе *Јован Јанковић*, са својим старијим братом Стеваном. Јован је водио коње, који беху упрегнути у плуг за подгртање кукуруза, а Стеван држаше плуг. Од једном севне и захори се страшан пуцањ; кад се Стеван разабрао, видео је пред собом свог брата *Јована и оба коња, где леже мртви*. Гром је погодио Јована и коње и на месту их убио; Стевану се није ништа догодило. Пок. Јовану беше тек 25 година.

— † **Младен Перишић**. Пишу нам из *Беркасова*, да је тамо после дуже и тешке болести умрьо тамошњи парох Младен Перишић у 69 години. Пок. Перишић родио се у Силбашу у Бачкој 1825. год., а за свештеника је рукоположен 1853. год.; у Беркасову је био парохом од 1874. год. Покојник беше у служби ревностан, а у животу благ и смеран, баш као прави духовни отац својих верних. Својим делима потврђивао је увек оно, чему је поучавао своју паству. Погреб му је био у недељу 6 јунија о. г.; на погребу учествоваху 9 мирских свештеника и два калуђера са ђаконом из Привине Главе. С покојником се опростио у краткој беседи илиначки парох г. Никола Ковачевић. Нека буде лака црна земља пок. поп-Младену и нека му је вечан спомен!

Новости са стране.

— **Њег. Величанство краљ и Никола пл. Црнковић**. Приликом серкла што га Њег. Вел. краљ држаше после дворскога ручка 5. (17.) о. м., на ком беху сви чланови делегација, ословио је краљ хрватског посланика Н. пл. Црнковића. Веле да је краљ рекао истом делегату: „Вас су баш напали.“ *Црнковић*: „То је био мали несташлук, Величанство, који уз то није ни пошао за руком.“ *Краљ*: „Кривци ће бити кажњени. У осталом морам Вам изразити Своје потпуно задовољство за Ваш врло коректан говор.“ *Црнковић*: „Најпокорније захваљујем на великој милости и наклоности. Мислио сам, да вршим само дужност, кад сам бранио чисто законито становиште против шовинистичких струја.“ *Краљ*: „Тако је, Хрватска има автономију, какве нема ниједна покрајина, ниједна краљевина у монархији. Ви сте добар Хрват.“ *Црнковић*: „И душом и телом, Величанство.“ *Краљ*: „И бан је добар Хрват; Хрватска може бити сасвим задовољна“.

НОВИЈЕ.

ЗАГРЕБ, 10. јунија. Штросмајер и др. А. Старчевић измирили се; састали се у Крапини-Теплицу у кући жупника Рукавине.

БЕОГРАД, 10. јунија. У данашњој седници, што је одржана после подне, примљен је нацрт адресе с малим допунама. За тим је почета генерална дебата о трговачком уговору са Аусро-Угарском. У државном савету био је противан том уговору *Владимир Јовановић*.

БЕРЛИН, 10. јунија „Рајхсанцајгер“ доноси царев указ, којим се државни сабор сазива за 4. јули по н. к

ПАРИЗ, 10. јунија. Буланжиста *Милвоа* прочитао је у данашњој седници коморе оне документе, што их „Cocarde“ објави и из којих се бајаги види, да су неки политичари, као *Бирдо*, *Клемансо* и *Рошфор* примили од енглеске владе суме од 500 до 20,000 фуната стерлинга. Сваки је одмах видео, *да су ти „документи“ прост фалсификат; сва комора примила је читање са громким смехом и узвицима протестовања*. Посланици *Милвоа* и *Деруле*, који су изазвали ту нову аферу, *положили су своје посланичке мандате*. Још од времена, кад се у комори решавало о Буланжеру, није било такове узбуђености, као сада, када су ови најновији изазивачи скандала тако срамно прошли. У опште се држи, да је положај владин овим очврснуо. Ти „документи“ предати су суду. — Професори Бруардел и Шарсо прегледали су К. Херца и изјавили да се он не може преносити у Француску.

Трговина.

НОВИ САД, 9. (21.) јуна. Време већином ведро сунчано и топло. Вода у рекама у малом опадању.

На житарским пијацама нашим домаћим горњим, па и доњим у овај мах је радња са раном ограничена на дневну потребу. И спекулација и млинови су ограничени у купу, доклен су имаоци опет уздржљиви са понудом сви у очекивању, да се што боље увере о правом стању усева и успеху будуће жетве. Дневи су „између хлебова“ те је најнеизвесније доба у житарском послу. На горњим па и доњим домаћим нам пијацама житарским, цена се рани свеудиљ досадања чврсто држи. На нашу пијацу што стигне зрна пролази ценом овом: Шеница новосадска, шајкашка и сремска по каквоћи 7 ф. 90 н., 8 ф. 10—30н. Наполица 6 ф. 70—7 ф. Зоб 6 ф. 80—7 ф. Јечам 5 ф. 60—70 н. Кукуруз 4 ф. 90—5 ф. — Све од 100 кгр.

*

У БУДИМПЕШТИ, 10 (22.) јуна. Шеница умерено нуђена, воља за куповање ограничена. Расположење у послу тром. Уз дневни промет са 24.000 м. ц. цена се ипак досадања потпуно одржала. Плаћана шеница потиска 78.5. 8 ф. 95 н., 78. 8 ф. 95 н., 77. 8 ф. 87½ н., 76.5. 8 ф. 75 н. Бачка 78.5. 8 ф. 95 н. Банатска 76.5. 8 ф. 45 н. Све на три месеца.

Термини: Шеница за пролеће 8 ф. 44—45 н. Шеница за јули 8 ф. 48 н., за мај-јуни шеница 1894. 5 ф. 46—48 н. Кукуруз за мај-јуни 1893. 5 ф. 96 н., за јули-август кукуруз 5 ф. 16—18 н. Зоб за јесен 6 ф. 41—43 н. Репица кол за август-септ. 15 ф. 20—30 н.

*

У БЕЧУ, 8. (20.) (Извештај Бајића и Остојића са св. Маркса). На окупу је било 10.495 ком. угојених и назимади. Посао покрај већег догона миран. Плаћани прима 39—40 н., средњи 35—38 н. Сремски 38—39 н. Назимад 40—46 н. Све од 1 кгр. живи на мери. Сланина 48 ф. — Маст 52 ф. од 100 кгр.

*

Течај вредности и новаца на берзи у Будим-Пешти 11. (23.) јуна 1893.

Ц. кр. дукати	5 ф. 82 н.
Наполеондори (20 франака) .	9 ф. 78 н.
4% угар. ренте у злату . .	116 ф. — н.
5% „ „ „ папиру .	95 ф. — н.

†

Јављајући свима сродницима, пријатељима и знанцима тужну вест. да ми се мој добри отац

Стеван Ћирић,

у својој 83 год. у вечност преселио 31. маја о. г. — изричем овим своју топлу благодарност пречасној г. г. Петру Предраговићу, пароху овдашњем, Велизару Тубићу, пароху српско-елемирском и Јовану Јовановићу, пароху меленачком, што ми оца онако свечано опојаше; не мање хвала нека је овдашњој г. г. учитељима и гђци учитељици као и г. Гени Петровићу, учитељу меленачком, што нам својим присуством свечаност ову тужну увеличаше а тугу нам тиме ублажише. Уједно хвала нека је свиколиким занатлијама овдашњим што на спровод доћи изволеше. Подједним захваљујем и свом оном млогобројном грађанству овдашњем; које је незаборављеног ми покојника до вечне куће испратило.

У Кумани, 5. јуна 1893.

Ожалошћена кћи
Софија Андрије Мирковића
рођ. Ћирић.

Огласи.

ЗА МОЈУ ГАЛАНТЕРИЈСКУ БЕЛЕ И ПЛЕТЕНЕ РОБЕ ТГОВИНУ
Ј. Г. АДАМОВИЋ
НОВИ САД 2—2
потребујем доброг помоћника који осим српски мађарски и немачки говорити мора. Ступање одма ил за најкраће време.

Објава.

У новоподигнутој *јединој* гостионици у **Туријој** тражи се искусан, опробан бирташ под рачун Дотични мора знати добро српски. Гостионица је подигнута на најбољем месту а снабдевена је са гостинским собама.

Првенство имају они који се за добру кујну постарати могу.

Који ово место заузети желе нека се најдаље до 1. августа ове године код доле-подписаног пријаве.

У Туријој, дана 15. јуна 1893. г.

Васа Стојковић
3—3 општински бележник.

КАЛМАР И СЕКЕЉ
АТЕЉЕ ПРВОГ РЕДА
НАЈНОВИЈА ПЛАТИНОТИПИЈА
неуништива бакрорезна имитација.
Беч, Будимпешта, Нови Сад.
Поштанско здање. Петефијева улица.

Примам у моју
Апотеку
једног дипломираног или недипломираног **помоћника**, потпуно знање српског и немачког језика је потребно.
Фрања плем. Бенко
3—3 апотекар у Земуну.

ДР. ФР. ЛЕНГНЕЛА
БРЕЗОВ БАЛСАМ
(Birken-Balsam.)

Брезов сок познат је из давних времена као улепшавајуће средство а кад се исти по упутству изумача кемијски у балсам приуготови, онда је од чудноватог дејства. Ако се у вече лице намаже, већ сутра дан се примете перут и чиме лице постаје бело и нежно. Цене са упутством 1 фор. 50 новч.

Добити се може у Будимпешти код: Josef v. Török, Apotheker, Königsgasse, као и у реномираним апотекама у провинцији. 7—14

Будимпешта 1885. вел. поч. диплома	Н. Паланка 1887. златна колајна	Лондон 1871. почасна диплома

Беч 1873. колајна за заслуге — Париз 1876. колајна од бронзе

ЈОСИФ ЧИК

ц. кр. искључ. прив. прва сремска портланд-цемента и хидраул. креча фабрика.

У БЕОЧИНУ

ЦЕНТРАЛНИ БИРО И СТОВАРИШТЕ:

БУДИМПЕШТА, V., RUDOLFQUAI 8,

препоручује г.г. грађевинарима и архитектима, грађевинским предузимачима, великопоседницима, председницима политичких и црквених општина, као и поштованој публици своје сопствене производе од

ПОРТЛАНДСКОГ ЦЕМЕНТА
10—26 и
ХИДРАУЛИЧКОГ КРЕЧА

који се вазда у подједнако изврсној каквоћи лиферују.

Ценовници и објашњења шаљу се драге воље на захтевање.

Нечнемет 1872. сребрна колајна	Н. Сад 1875. златна колајна	Сегедин 1878. колајна за заслуге	Трст 1882. златна колајна

ЗА НОВООСНОВАНУ
„Јарковачку народну банку као деоничарско друштво“

потребујемо једног вештог **књиговођу**, који уме самостално све нужне послове и коресподенцију на немачком и српском језику да води.

У немачкој кореспонденцији мора да је подпун. —

Плата годишња 800 ф. — Првенство имају они, који су у ком заводу као самосталне књиговође. —

Понуде имају најдуже до 2. јула п. р. на доле-подписаног управитеља од завода да се пошљу са сведоџбама.

ЈАРКОВАЦ, 4. (16.) јуна 1893.

М. П. Михајловић,
управитељ.
3—3

Власник и издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Никола Јоксимовић. Штампарија А. Пајевића у Новоме Саду.